

СЕБАЊЕ ПУКОВНИКА У ПЕНЗИЈИ ЉУБИНКА БУРКОВИЋА

ЛИЦЕ И НАЛИЧЈЕ

Требало је да прође седамнаест година да се истина о Кошарама коначно исприча српској јавности. Ко зна колико ћемо још чекати на објективну и свеобухватну анализу ратних догађаја и боја у гудурама Јуничких планина, као и о целокупног ратовања српске војске 1999. године.

Можда истина не би ни „угледала светлост дана“ да учесници битке на Кошарама нису започели тиху, али упорну борбу да испричају оно о чему годинама ћуте. Шта, заправо, желе наши јунаци? Да се зна и да се не заборави!

Пуковник у пензији Љубинко Ђурковић, некадашњи командант свих јединица на простору Кошара, за „Одбрану“ говори о својеврсном паклу у коме су се нашли војници и оживљава слику како је из ровова предводио јунаке, код којих границе у исказивању храбрости нису постојале.

Паклена борба

„Кошаре не смеју *пастии!*“, било је наређење које смо добили од претпостављене команде. Истоветно је гласи-

Иако речи не могу верно да опишу како су у пролеће те ратне године борци с Кошара ставили у други план своје животе и бранили светињу иза себе од најезде терориста, страних плаћеника, албанских и војника Алијансе, о драматичним борбама наших јунака, њиховом херојству и пожртвовању, после седамнаест година за „Одбрану“ сведочи командант

ло и наређење које су официри, подофицири, војници на одслужењу војног рока, војни обвезници и добровољци с Кошара сами себи издали. Нападала је

ПАТРИО

велика сила, горели су и небо и земља од авионских бомби и ватре минобацача, од пројектила су била пресечена и столетна стабла, али о кораку назад нико није размишљао. Наше борбене линије биле су на појединим местима удаљене од противничких само десет, педесет или сто метара, видели смо се и чули, довикивали смо се и претили једни другима, непријатељ је био утврђен на вишим висовима, а снајперисти су вребали из шуме и мрака. Израз паклена борба имао је прави смисао на Кошарама. Требало је то издржати, а одржало нас је, у највећој мери, то што смо сви били као један и то што смо сви веровали да вреди погинути за земљу и за људе које бранимо“, каже пензионисани пуковник Ђурковић.

Борба на Кошарама није, заправо, почела 1999, већ годину раније. Српска граница брањена је тада, и на том про-

ТИЗМА

Карта окршаја

дашњег потпуковника Ђурковића затварала је правце који су водили из Тропоје према Морини и правац Тропоја – село Падеж – Кошаре – Јуник.

„Реч је о брдовитом и планинском терену, па су терористи процењивали да би могли да товарним грлима убаце у нашу земљу много наоружања и опреме, посебно јер је терен неприступачан за борбену технику и извођење борбених дејстава”, појашњава Ђурковић и додаје: „Земљиште је било шумовито, испресецано многобројним јаругама, кланцима, а тамо где није пошумљено било је камена и литица. Уз граничну линију, ни са једне ни са друге стране, није било насељених места, а села Батуша, Јасић, Јуник и Пуношевац налазила су се на три до четири километра од границе.”

Борбена група којом је командовао водила је жестоке противтерористичке борбе 1998. године и успешно бранила границу, на коју је понекад нартало и више стотина терориста с товарним коњима. Те борбене групе су и примиле прве ударе НАТО-а и терориста 1999. године, па је убрзо одлучено да се састави преформирају у организацијско-формацијске јединице ратне формације. Сви су знали да се налазе на опасном терену, али оно што је уследило почетком априла 1999. године нису могли ни да насуте.

Како је борба на Кошарама почела? Према речима нашег саговорника, на територији Албаније, на простору Тропоје и Кукса, формиране су јединице шиптарских терористичких снага, а напад су непосредно припремали инструктори из Легије странаца и других специјалних јединица НАТО-а. У првом ешалону за напад налазило се 6.000 шиптарских терориста и страних плаћеника, а у другом снаге албанске војске и Алијансе.

Демонстративни напад на караулу Морина почео је у раним јутарњим сатима 9. априла 1999, снажном артиљеријском ватром из правца Тропоје. Убрзо се показало да је то тактичка варка и да је права мета рејон карауле Кошаре. Фронталном нападу супротставили су се најпре граничари Приштинског корпуса, борбом прса у прса.

„Није било недоумице да је почела копнена операција ради пробоја терориста и припадника регуларне албанске војске у дубину наше територије. Припадници Алијансе су садејствовали и подржавали те снаге ваздушним и артиљеријско-ракетним дејствима, као и логистички”, каже пуковник у пензији.

Команда Приштинског корпуса, увиђајући снагу непријатеља на том правцу, увела је у борбу јединице 125. моторизоване бригаде, 63. падо-

стору, активним одбрамбеним дејствима. Спречавали су убацивање терористичких група, пренос наоружања и војне опреме из Албаније на Космет. Пуковник Ђурковић обављао је тада дужност команданта батаљона у Пећи, али је те 1998. године, када је већ буктао рат на Косову и Метохији, батаљон преформиран у борбену групу, како би се успешније водила противтерористичка борба у метохијском и јабланичком делу Покрајине и у заграничном делу на Јуничким планинама, југоисточно од масива Проклетија.

Борбене групе формиране су из више јединица ради обезбеђења разнородности технике, која је била неопходна за ефикасно вођење блиске противтерористичке борбе и борбе с велике дистанце. Противтерористичка операција трајала је скоро до почетка рата 1999. године, а борбена група та-

Пуковник у пензији
Љубинко Ђурковић

бранске бригаде, 72. специјалне бригаде и Петог батаљона војне полиције, што је у потпуности стабилизовало одбрану. Губитак карауле Кошаре није у том тренутку имао већи војни значај, сем да од тога терористи направе велику медијску представу. Најтеже борбе вођене су од 9. до 15. априла, док су се до 14. јуна водиле праве рововске битке у којима су припадници Приштинског корпуса, уз натчовечанске напоре и жртве, успешно бранили државну међу. Нападна дејства с копна и из ваздуха трајала су 67 дана.

Пуковник у пензији Љубинко Ђурковић, наизглед мирно и сталожено, образлаже војну операцију на Кошарама, све док не помене неког од ратних другова. Око му тада заискри, глас промени боју, постане несигурнији јер, како сам каже, не уме да прича о таквим јунацима, легендама.

„Како да говорим о војнику Вучићу, који се у стању контузије нашао окружен шиптарским терористима, активирао ручну бомбу и спасио живот. Или о посади тенка која је успела да челичну грдосију доведе на 1.100 метара надморске висине и сачува присебност у тренутку када су терористи скочили на њену куполу. Борбом прса у прса савладали су непријатеље и извукли тенк из опасне зоне. Не знам којим речима да опишем оне деветнаестогодишњаке који су се преко ноћи од дечака претворили у мушкарце, борце и хероје. Њихов вршњак, водник Дејан био је тешко рањен минобачачком мином у борбама на Маја глави. Када је схватио да му нема спаса, наредио је двојици војника да се извуку, дао им официрску торбицу и документе о јединици, па остао у снегу да се бори до последњег даха. Такви су то људи и хероји били. Старешине су гинуле јуришајући испред својих јединица.“

Командант с Кошара о себи не говори, али истиче да је ратни командант 125. моторизоване бригаде генерал-мајор у пензији Драган Живановић десетине дана провео у рововима на првој линији са својим борцима.

Кошаре, Морина, Гури гат, Маја глава, Мрчај, Молић, Расе Кошарес, Гушар, Ливади Шабанот и остале топониме памтиће, како каже, до краја живота. У том сплету јаруга, увала, висова и потока постављао је ровове одбране,

одређивао правце противнапада и јуриша, полагаје лажних макета, места за радио и санитарске станице. Карту окршаја није требало водити, пошто су окршаји на том простору били непрестани. Организацију одбране отежавало је тешко проходно земљиште, лоше време и снег, топографски повољнији положаји непријатеља, стална артиљеријска ватра из Албаније и бомбардовање авијације НАТО-а касетним бомбама. Линија одбране одржавала се само захваљујући храбрости и невиђеном пожртвовању старешина и војника. По бојишту се кретао без пушке, само с бомбом, за случај да падне у руке непријатељу. Везе су постојале, али су прислушкиване.

Симбол отпора и херојства

Оперативно-тактички и војнички значај одбране Кошара, сматра тадашњи командант, огледао се у чињеници да су спречени копнена инвазија Северноатлантске алијансе, продор јаких снага непријатеља у Јуничко поље, расецање наших јединица на правцу Ђаковица – Клина – Малишево – Приштина и жртве у дубини територије. Морални значај је и већи, јер су припадници одбране Кошара херојским делима доказали да су спремни да се жртвују за Србију, без обзира на снагу и моћ непријатеља.

„Патриотизам је у рату 1999. године, управо на Кошарама, показао најлепше лице. Нема шта нису војнички учиниле старешине, војници и добровољци у одбрани наше границе. Смртно рањени Тибор Церн и Љиљана Митић Карађорђевић говорили су да ће и мртви бранити земљу. Медијски мрак када о Кошарама говоримо, као и о целокупном рату 1999. године, не може, на срећу, сакрити истину. Кошаре ће ући у народно предање и националну свест и биће симбол отпора и херојства Србије“, уверен је пуковник у пензији Љубинко Ђурковић.

Наши војници имају прилику да виде како се данас институције такозване државе Косово односе према својим борцима с Кошара. Однос Србије према својим јунацима потпуно је другачији. На Кошарама су Албанци изградили меморијални комплекс са 150

ДОБРОВОЉЦИ

У ратној биографији 125. моторизоване бригаде остаће записана имена Булаха Виталија Глебовича, Фјодора Шульге, Стефана Булгакова, Питера Олака и других добровољаца из Русије, Белорусије, Украјине, Финске, Шведске, Данске, Холандије, Шкотске и Ирске. Они су у саставу Интернационалног добровољачког одреда и Козачког добровољног одреда допринели да се зауставе шиптарски терористи на Кошарама. Добровољци из Русије одмах би по доласку у Србију тражили да буду упућени на Кошаре, знајући да се тамо воде најтеже битке. После окончања мисије у ОЕБС-у Данац Нилсен јавио се као добровољац у 125. бригаду, љут што се та миротворна организација више бавила шпијунским и обавештајним радом него делатношћу за коју је била формирана. После рата вратио се кући и јавио јединици да је поносан што је био припадник те херојске бригаде.

гробова и пратећим објектима, а 9. април сваке године славе као национални празник и у меморијалном центру додељују признања. На сваком кораку косовске институције популаришу Кошаре као своју велику победу.

„Истини за вољу, шиптарски терористи били су противник за поштовање и врло су храбро изводили активна нападна дејства. Наше је умеће што

ЖРТВЕ

На Кошарама је погинуло 108 официра, подофицира, војника, војних обвезника и добровољаца српске војске, док их је 265 рањено. У једном дану страдало је 17 и рањено 70 бораца. Највећи број погинулих и рањених браниоца страдао је од дејстава авијације НАТО-а. Албанци су у меморијалном комплексу на Кошарама сахранили 150 људи, али само оне који су с простора Косова и Метохије. Претпоставља се да је тај број већи, јер се поуздано зна да су страдали и припадници Алијансе, регуларне албанске војске и добровољци из различитих земаља.

смо их зауставили и спречили у намерама. С друге стране, и ми смо покренули иницијативу да надлежне државне институције установе „Плакету бранилаца Кошара“ и „Грамату хероја Кошара“ која би се додељивала једном годишње истакнутом појединцу из области спорта, дипломатије, културе и уметности, науке и безбедности. Волели бисмо и да се реализују већ покренуте иницијативе за подизање споме-

ника херојима Кошара у Пионирском парку и снимање филма о борбама на Кошарама”, каже Ђурковић.

Нашег саговорника редовно позивају саборци с Кошара, који му се и даље обраћају с „команданте”. Они и даље верују у њега. А он, каже, има само једну жељу – да поново оде на Кошаре и поклони се сенима својих бораца. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ